

MAGYAR MUSA.

Költ Bétsben 6. Októberben 1787.

E' Fél-Versetskét:

Non procul a proprio stipite poma cadunt,
meg-sejtő, és a' Magyarázat mellett Tanító

M U S A.

Miskolcztól. N. F.

Azt mondják, úgy haljuk e' Világ szájától,
A' gyümölcst nem megszűnik a' fájától
Mindenféle gyümölcst (bár vigyázz reája)

Ollyon természetű, mint a' termő fája
Ne tsudáld, ha nintsen femmibe-is hijja,
Mert a' nedvességet derekából szíjja,
Es azt a' mitsodást szolgáltat magábúl
A' Fő, olyan izű lész az almájábúl;
De ha le-esik-is az ágról végtére,

Maga törökötől nem görög megszűnik
Úgy nézd az Ifjakat, mint a' gyümölcsöket

A' szüléket pedig, mint a' Törököket
Ollyanok a' gyenge Gyermek-is szinte,
Mint az igen gyenge gyümölcst eleinte,
Es úgy függőnek ők a' szülek' karjain,
Mint azok az élő Töröknek ágain.

Onnét szívnek ők-ki táplálódás véget
Ereket hizlaló kövér nedvességet;

Cccc

Qte.

Ott szívnak oly tejet, melly az életet-is
 Táplálja; de kezdi a' Természetet-is;
 Oly tej az, a' melly a' Testben tézzen fokot;
 Mert előre készít oly indúlatokat.
 Mellyek ki-rohanván jövendőbe rajta,
 Meg mutatják, hogy mi, 's honnét való fajta.
 Mert ugyan-is azok mint az égő szikra
 Tűz lángot bősátván edgyik a' másikra.
 A' Lélekre tsapnak hirtelen: és ebben
 Nyomásokat tézzenek annyival mélyebben,
 A' pedig fokféle erköltsökre készen.
 Lévén-meg; azokhoz hasonlatos lézzen
 Az indúlatokat úgy magába vészti,
 Hogy azoknak ottan marad nagyobb részti.
 El-válthatatlanúl úgy egyesül vélek,
 Hogy az indulattal edgy lézzen a' Lélek.
 Ennek pedig lévén az első kezdeti
 A' dajkálkodónak maga vifeleti,
 Következésképpen ő annak az oka,
 Hogy természetének van másba nyomdoka.
 Ha ő! tehát méltán állíttatik elő
 Ugymint jót vany roszszat a' testbe nevelő:
 Ő hát az, a' kinek a' nevelt gyümöltse
 Olyyan, a' mitsodás maga, 's az erköltse,
 Ha a' gyümöltse nem jó, azt mondják okának,
 Hogy rosz a' fajtája a' termő fájának,
 Ha a' gyermeknek-is maga vifele
 Híbas; tehát nem vólt jó neveltetése.
 A' nevelés pedig a' szülektől vagon,
 Es így okék vóltak abba igen nagyon;
 Mert a' jó erkölts-is vagon a' szülektől,
 Az indúlatokat jól vezető féktől.
 A' hol-gyermek korban a' nevelés helyes,
 Ott az erkölts-is jó, nem rosz, nem mételyes,
 Es

Es így szülnének minden közzönheti:

Nagy részben; ha jó vagy rossz a' természeti,
De talám azt mondod: edgy forma mértékben,

A' tehetség nintsen minden gyermekekben,
Némellyekben a' jó ajándékok szebbek,

Többek-is: másokba ismér kefelebbek
Következésképpen állítod: a' kiben

Többek azok; jó leszfiz a' természetiben
Annak pedig, kinél a' kegyelem kevés,

Az erköltse nem leszfiz tisztá, hanem kevés
Amazt a' természet pallérza szépen-ki

Ezt pedig nem: nem-is taníthatja senki.
Úgy vélem, nem helyes gondolatok azok

A' neveltetésben éppen nem az az ok,
Hogy az ajándékok nagyobb avvagy kisebb

Mértékűek, 's innét ez rossz, a' jó 's frissebb
Ugyan-is mindennek adott a' természet

Elég tehetséget, 's minden jóra készet,
Csak ki ki a' nála lévő kegyelemmel

Ellyen jól: hogy jó ne lenne, nem hiszem-el:
Senkit a' természet gonoszszá nem téfzen,

Es az által festett erköltse nem leszen,
Sőt magunk rontjuk-el, a' minden jóra kész

Természetet; és az általunk rosszszá leszfiz.
A' midön mi véle nem illemdöképpen

Bánunk; nem-is marad úgy, a' mint vólt, éppen
Mert tele töltjük azt előre fokféle

Rút indulatokkal; nem gondolván véle,
Vagy talám fellyebb-is még el-lehet mennünk,

Hogy a' nevelőink természetették bennünk.
Ugyan-is, még mikor volnánk kisedet korban.

Kezünkön, 's lábunkon tsúfzkálnánk a' porban.
A' mihelyt ki nyílnak a' Látó szemfények,

Úgy belénk nyomodnak a' fok Előzmények,
Hogy

Hogy

Hogy a' mellyek tünnek először szemünkben,
 Meg-maradnak bennunk egész életünkben
 Mint az új Fazékban, az izi fel-lészen
 Az előzői főzött ételnek, egészen
 Úgy itt-is azok az első bé-nyomások
 A landók; 's nehezen férkeznek bé mások
 Meg-tetfzik: ha vigyázz a' kis Gyermektsére,
 A' kinek még tiszta mindentől a' vére.
 A' mitsodás dolgot fze me előtt forgatsz,
 Azzal belé olyan indúlatot tsorgatsz.
 Hogy a látott dolgot több egyebek felett
 Szere-i, 's mindenben kedve töltője lett
 Honnét van (más okát ugyan ki adhattya)
 Hogy a' Fiú, olyan sziate mint az Attya,
 Hogy a' Leány az öt nevelő Annyának
 Erkölt-ét nagy részben szereti magának.
 A' más erköltseit éppen nem követi
 Tsak mindenben ehez vet a' természeti
 Amannak az Attya, ennek Annya tetfzik
 A' természeteket így kétfele metfzik
 Honnét van, ha Fiat az Anya nevele,
 Hogy természetiben meg-egyezik vale.
 Ha pedig a' Leányt Attya nevelheti,
 Már a' mindenekben tsak ötet követi.
 Férfi formát mutat, a' jónak, 's arra tér,
 A' mi a' Léleknek javára fokát ér.
 Az oka talám ez: a' gyermek a' kibe
 Mit lát, azt követi tselekedetibe,
 A' mit Kis-korában néki a' nevelő
 Mond, azt jónak tartja, 's lészen benne *Velő*,
 Ha annak valaki mondana ellene,
 A' mit szüleitől tanúlt nem kellene,
 Ha rosz-is, de már a' tetfzik igen jónak,
 Ha a' szokása volt Atyónak Anyónak,

Ha

Ha másé nem olyan éppen nem betsüli,
Hogy valekiéhez szokna el-kerüli
Azt gondolja, hogy már tsak az ő Erköltse
Olyan, hogy másnak-is a' kedvét bé-töltse
Más, ki ellenkezőt látott szüleitől,
Ifzonyodik minden tselekedetitől.
Es az erköltseit, amazénál sokkal
Jabbaknak gondolja, 's ditsekszik azokkal,
Nó már ha azoknak okait vizsgáljuk,
A' neveltetésbe egyenest találjuk;
Es ha amaz első ennek az Attyánál
Nőne, nem tartana ízebbet szokásánál.
Ha ez utólsóbb-is nevededett volna
Az első Attyánál éppen másként szólna;
De minthogy mind ketten különböző kezek
Atatt nőttek: ezért ellenkezők ezek.
Bizonyos hát az, hogy a' természet készen
Jóvá, avvagy rosszra fenkit-is nem térszen.
Mert a' tsak kéz dolog, mellyből mindenféle
Erköltst lefesz; éppen úgy, a' mint bannak véle.
Ha nyomorúsághoz szoktattatik a' Test
Kis Korában: soha nem lefesz az igen rest,
Ha a' gyermek a' nagy kényeztetés között
Kisedekorból nagyobb időre költözött.
A' nagyra vágyó lefesz mindenkor, és feslett
Erköltstü, 's úgy marad mint elébb kényes lett.
Ha pedig szoktatták őt a' ferénységhez
Mindent elevenen viszen osztán véghez,
Ha oktattatodott rendes Fenytékhez,
Már úgy hozzá szokott a' vezető fékhez,
Hogy leg-kissebbet-is éppen nem tselekszik,
A' mi a' jóságnak ellenében fekszik
Engedelmes. szelíd, a' másnak kárára
Nem igyekszik: tudja minek mi az ára.

A' Fel-

A' Felsőbb hagyása ellen nem mer járni
 Mindent attól, a' ki elsőbb, szokott várni
 Az a' szüleit-is szívéből szereti,
 Háta megé fo ha mondások nem veti.
 Annak az elméje jár nagy dolgok körül,
 Az holmi mi 's másnak edgy tseppet sem örül,
 Edgy summába: minden tselekedetei.
 Virtus szeretésnek következései,
 Melly bódog hát forsa annak a' gyermeknek,
 Melly körül a' szülék gondosan esdeknek,
 Midőn edgy kezekkel néki kenyért nyújtnak,
 A' másikkal, ha vét, ugyan reá sújtnak
 Ellenbe melly igen nagyon bódogtalan
 Ki fenyték nélkül élt, 's maradt oktalan
 Nem szolgál fo ha, sem maga Hazájának,
 Sem másnak kit igen szabadon tartának
 Nem tudja, hogy másnak ő mivel tartozik,
 Zablatlan el benne csak más botránkozik,
 Ha illy farkalatos dolog a' nevelés,
 Ha a' jóval, 's roszszal eleinte felés.
 A' szülék tartsanak gondot az ő kedves
 Magzattyókra, hogy ne légyen szemek nedves
 Az erköltseikre igen vígyázzanak;
 Hogy Kisded-korokban el-ne romollyanak,
 A' melly úgy léfzen, ha mint példák úgy élnek
 Elöttök; tsak ollyat tselekeddegélnek,
 A' mellyek azokat vezetik a' jóra
 Magoknak, és a' köz-hafszonra valóra,
 De mindenek felett szükség az Isteni,
 Es Felsbaráti életre inteni,
 Hogy szereflék azt az Örök-Valóságot,
 A' ki a' femmiből teremtett Világot.
 Őket-is formálta a' maga képére
 Szent dítsoflégének el-terjesztésére.

Azon

Azon kívül nem csak az, hogy teremtetted,
Hanem még olly igen jó annak feletre,
Hogy még-tartja őket; gondot visel rájuk.
Sőt olly kegyelmes-is mindenben hozzájuk,
Hogy hasznokra még a' kárt-is fordíthattya
Olly hatalmas, és jó az a' Hívek Attya
Tanítsák arra-is; hogy mivel tartoznak
Azoknak, a' kikkel Felebarátkoznak.
Ne ártsanak másnak: hanem mint magokat,
Úgy szeressék az ő Felebarátjokat
Arra-is szoktassák; hogy önnön magokra
Miként vigyázzanak; 's az állapottyokra
Lelkekre, 's Testekre gondot úgy tartsanak,
Hogy mind a' kettővel a' rendin bánnyanak,
Hogy azt juttathassák idővel az Égben,
Ezt pedig tarthassák kedves egésségben,
Ha tehát a' szülék ekként tselekesznek
Magzattyaikkal; így jó nevelük lesznek.
Így azt végben vizsgál, a' mit az Istennek
Parantsolatja tart, 's úgy engednek ennek.
Így halhatták méltán a' Világ szájától,
Hogy nem megszűnt egett a' gyümölcst fájától.

Horátzius' Első Ódája.

Metznás én Diczem! Te Régi Királyok
Világ Király Fiainak Vitéz Unokájak!
Vagynak ollyak a' kik abba gyönyörködnek,
Ha a' játékokon támadott por ködnek —
Hulló záporait magokra fzedhetik,
'S a' virgontz mozgású jádzókat nézhetik;
Némellyek ha pálmát és koszorút nyernek,
Magokat Istennek tartják nem embernek;

Ez

Ez minden tisztséget vállaira szedne,
 A' mit csak az Ország adna, vagy engedne;
 Az mind azt szeretné tsürébe teperni,
 A' mit a' szérükön fel-szoktak lépenni;
 Ki vígan miveli még Ösi földjeit,
 Igerhetnéd annak Attalus kintseit,
 Míg a' tenger habzó színére ki szálna,
 Nem hogy félelmek közt hajót húzni álna;
 A' habbal küszködő szélvész közt a' kalmár
 A' félelem miatt mikor majd meg-hal már,
 Dicséri a' Várost a' tsendes éléssel,
 Vélnéd hogy fel-is hágy a' kereskedéssel,
 De nem, mert a' szegény kenyért nem rághatja,
 Rongyos hajóit hát ismét meg-földatja;
 Sokan a' Táborba szeretnek forogni,
 A' hol sip, trömbita, dob szokott harfogni,
 'S azt kívánnák, hogy az Anyák szidalmának
 Tárgyai, a' hadak mindég állanának;
 Kinn marad a' vadász téli időbe-is
 Gyenge Felesége nem jut eszébe-is,
 Ha vagy szarvast vert fel szaglaló kopója
 Vagy a' vad kan által rontatott hálója.
 Engem' a' Laurusok, melyek tudós észnek
 jutalmi, Istenek feregébe tésznek;
 Engemet a' híves berkek pásitjai
 A' Nyμφák 's Faunusok repülő tántzai
 Ki ragaéna a' Nép közzől, ha lanjával
 Polymnia segít, 's Euterpe sipjával.
 Ha a' Iantos Músák közt mutatod helyem
 A' tfillagos égig ért fel-emelt fejem!

